

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr POMORSKIE

7357

1. Obiekt

POMNIK POLEGŁYCH STOCZNIOWCÓW

PLAC SOLIDARNOŚCI

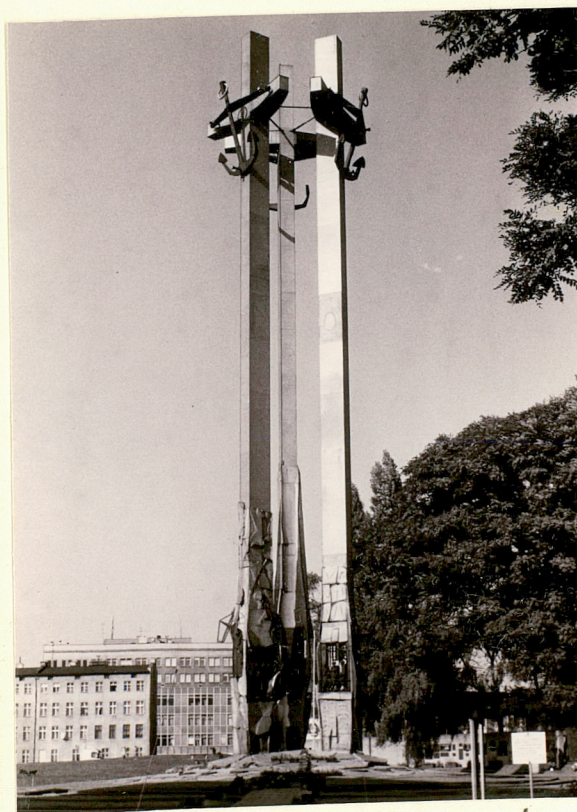
2. Czas powstania

1980 r.

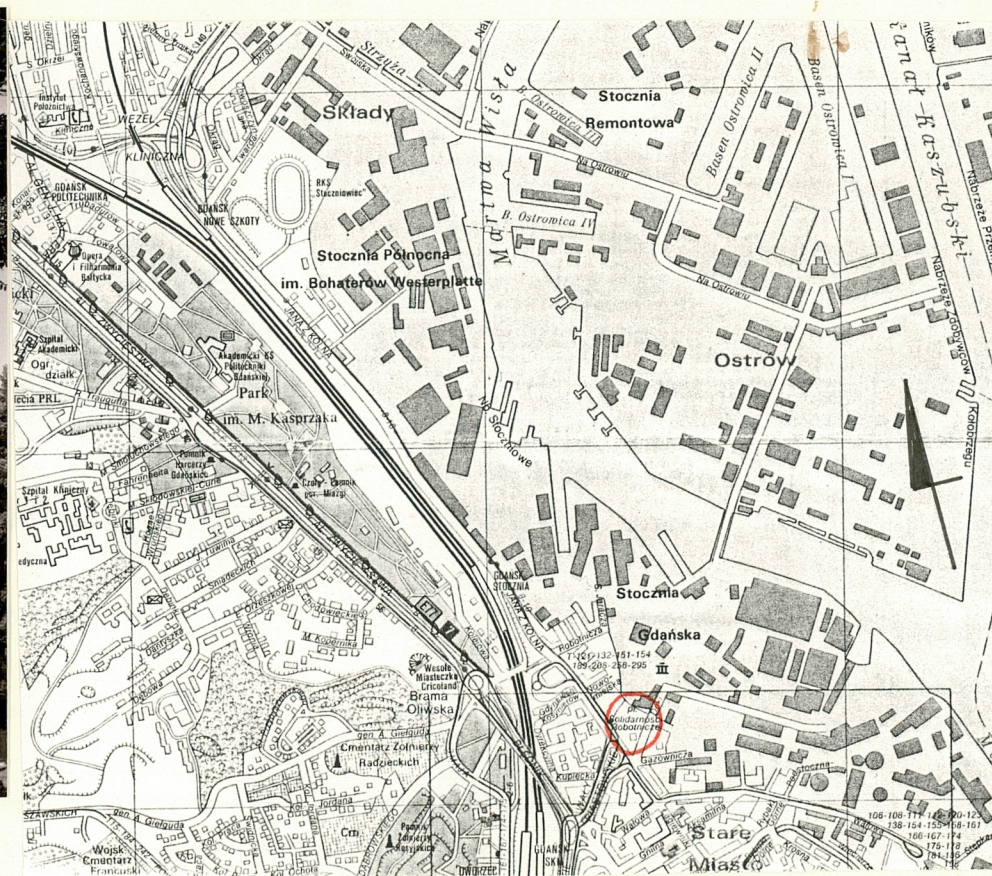
3. Miejscowość

G D A Ń S K

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

FOT. 1

ORIENTACJA 1:15.000

4. Adres Plac Solidarności

nr hipoteczny KW [redacted]
obrob 81, mapa 1

5. Przynależność administracyjna

województwo gdańskie

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem. Danzig

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo gdańskie

powiat

8. Właściciel i jego adres

Gmina Miasta Gdańska
ul. Nowe Ogrody 8/12
Gdańsk

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr data

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Pomnik usytuowany jest w centralnym miejscu na Placu Solidarności; w bezpośrednim sąsiedztwie II Bramy Stoczni Gdańskiej S.A. Od wschodu do placu przylega ul. Doki, od zachodu ul. Nowomiejska, a od południa ul. Jana z Kolna.

- Składa się z trzech krzyży o wysokości 42 metry, wykonanych ze stali chromo-niklowej kwasoodpornej. Na nich zawieszane są mosiężne kotwice. Płaskorzeźby zostały odlane w brązie.
- Ciężar jednego krzyża wynosi 36 ton, kotwicy 2 tony, płaskorzeźb 7 ton - cały monument waży ok. 139 ton;
- Pomnik stoi na fundamencie wsparty na 16 żelbetowych palach o długości 18 metrów; ustawiony jest na kole ;
- Pomiedzy krzyżami znajduje się gazowy znicz o średnicy kręgu - 1 m;
- Podłoże pomnika stanowią płyty betonowe, ich spęknięcia są wypełnione kostką brukową;
- Siedem płaskorzeźb okalających krzyże przedstawia sceny z życia i pracy stoczniovców, tragedię Grudnia 1970 r., powstanie Solidarności, wykute są również wersy z wiersza Cz. Miłosza - "Który skrzywdziłeś człowieka prostego, śmiechem nad krzywdą jego wybuchając, Nie bądź bezpieczny poeta pamięta, możesz go zabić narodzi się nowy, spisane będą czyny i rozmowy".

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

W sierpniu 1980 r. podczas strajku w Stoczni Gdańskiej jednym z pierwszych postulatów było żądanie wzniesienia Pomnika Ofiar Grudnia, którzy zginęli w grudniu 1970 roku. Pierwszy krzyż postawiono 17.08.1980 r. po mszy polowej przed II bramą stoczni. Pierwszy drewniany krzyż, zrobiony przez stoczniowego cieślę, stanął w miejscu poległych w Grudniu. Szkicowy projekt pomnika powstał już w pierwszym dniu strajku. Jego autorem był pracownik biura konstrukcyjnego Stoczni, projektant statków, Bogdan Pietruszka. W pierwszej wersji były to 4 krzyże połączone ramionami w krąg. Na nich zawieszane były kotwice, u dołu znicz. Z całej Polski zaczęto przekazywać pieniądze na budowę. Przedstawiony 24 sierpnia 1980 r. członkom Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego projekt przyjęto i zatwierdzono jednomyślnie.

c.d. na wkładce nr 1

14. Kubatura -	15. Powierzchnia użytkowa 3.140 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne plac miejski	17. Użytkowanie obecne miejsce pamięci
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Dobry.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst..... mgr Iwona Berent IX-XI.1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Iwona Berent IX-XI. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Iwona Berent IX-XI. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Gdańsk

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Biblioteka

- Pomnik Poległych Stoczniovców 1970, Gdańsk 1990

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

3 WKŁADKI

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GDĄŃSK	Pomnik Poległych Stoczniovców	c.d. poz. 12 historia obiektu

c.d. poz. 12

Ustalono także datę odsłonięcia pomnika na 16 grudnia 1980 r. W dzień po podpisaniu porozumienia i zakończeniu strajku powstał Społeczny Komitet Budowy Pomnika, którego przewodniczącym został Henryk Lenarciak, uczestnik wydarzeń grudniowych i sierpniowych. Konkurs na koncepcję rzeźbiarsko-architektoniczną pomnika wygrał zespół w składzie : Bogdan Pietruszka - twórca pierwszego projektu, Robert Pelpliński, Elżbieta Szczodrowska-Pelplińska - rzeźbiarze oraz Wiesław Szyślak - architekt. Zagadnienia wytrzymałościowe opracował Konrad Niklas, a małą architekturę wokół pomnika - architekci Jacek Krenz i Wojciech Mokwiński. Zrealizowano wersję z trzema krzyżami. Zdecydowało o tym: 1. statyka - owalna, wysoka konstrukcja trzech elementów jest bardziej stabilna niż czterech; 2. - chrześcijańska tradycja Golgoty oraz 3. - fakt, że 16.12.1970 r. bezpośrednio przed Stoczną zginęło trzech robotników. Niezbędne materiały do zbudowania pomnika przygotowały huty : "Batory" - stal chromownikłowa na krzyże, "Stalowa Wola" - blachy na rzeźbienie, "Humen"; "Będzin" - stal mosiężną na kotwice i brąz na odlewy płaskorzeźb, "Bajdon" - konieczne elektrody do spawania. Poszczególne elementy pomnika wykonano na wydziałach : kadłubowym - krzyże, wyposażeniowym - kotwice, silnikowym - płaskorzeźby. Komitet Budowy Pomnika skierował prośbę do Czesława Miłosza - "o napisanie utworu poetyckiego - wiersza, który moglibyśmy umieścić na pomniku". Poeta zaproponował zamiast wiersza 11 werset z psalmu 29 w swoim przekładzie : "PAN DA SIŁĘ SWOJEMU LUDOWI, PAN DA SWOJEMU LUDOWI BŁOGOSŁAWIENSTWO POKOJU". 30.11.1980 r. ustawiono pierwszy krzyż, 2.XII. - dwa dalsze, 4.XII. zawieszono kotwice. Prace te wykonał "Mostostal". 6.XII.1980 r. w obecności m.in. rodzin poległych, stoczniovców, twórców pomnika, przedstawicieli Władz wmurowano kamień węgielny i akt erekcyjny. Z aktem erekcyjnym do puszek włożono ziemię z miejsc, gdzie w 1970 r. zginęli mieszkańcy Wybrzeża, ziemię z katakumb przysłaną z Rzymu przez Papieża Jana Pawła II oraz ziemię z Katynia. Aktu poświęcenia dokonał Ordynariusz gdański ksiądz biskup Lech Kaczmarek. Tego dnia drewniany krzyż ustawiony 17.08.1980 r. został

verte !

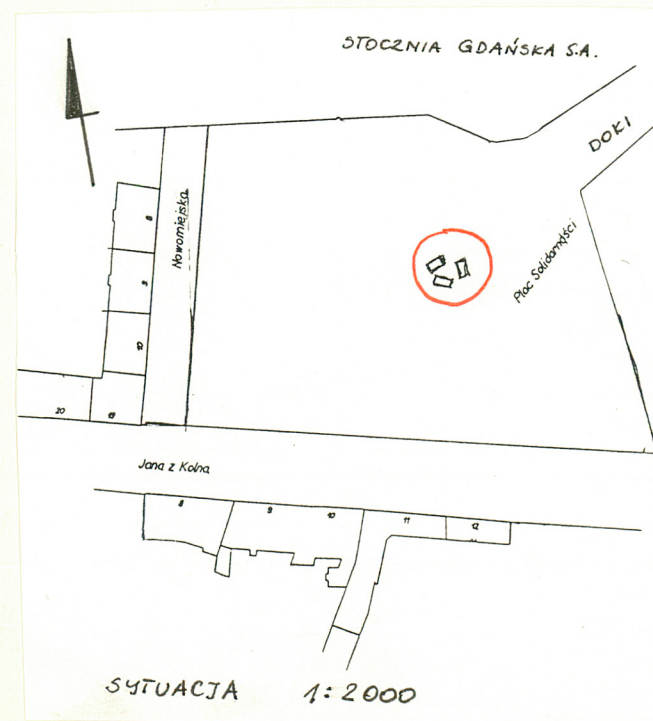
Wkładkę założył: mgr Iwona Berent IX-XI.1998 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Gdańsk

przeniesiony do kościoła Sw. Brygidy.

16.12.1980 r. o godz. 17,00 rozpoczęła się uroczystość odsłonięcia Pomnika. Wykonano utwór "Lacrimosa" K. Pendereckiego skomponowany specjalnie na tę uroczystość. Daniel Olbrychski odczytał Apel Poległych. Biało-czerwoną szarfę w imieniu rodzin poległych przeciął Tadeusz Nastały, znicze zapalił Lech Wałęsa, w imieniu rządu i partii PZPR przemawiał Tadeusz Fiszbach. Uroczystą Mszę Św. koncelebrował kardynał Franciszek Macharski, podczas Mszy odczytano telegramy od Papieża Jana Pawła II i Prymasa Polski, ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego. Podczas pobytu w Gdańsku pod Pomnikiem kwiaty składali m.in.: papież Jan Paweł II, G. Bush - prezydent USA, M. Teacher - premier Wielkiej Brytanii, F. Mitterand - prezydent Francji, R. von Weizsäcker - prezydent Niemiec.

Pomnik stoi na tle muru, na którym na środku umieszczono tablicę z napisem : "Oddali życie, abyś Ty mógł żyć godnie". Nad tablicą widnieją słowa Jana Pawła II - "Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze Ziemi, tej Ziemi - Amen". Na dłuższym murze umieszczono werset 11 z psalmu 29 "Pan da siłę"...

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GDAŃSK	Pomnik Poległych Stoczniovcw	spis fotografii

fot. 1 - widok ogólny

fot. 2-9 - płaskorzeźby w dolnej części pomnika

fot. 10 - mur za pomnikiem (cytat z Psalmu 29)

fot. 11 - tablica z nazwiskami osób
które zginęły w grudniu 1970 r.

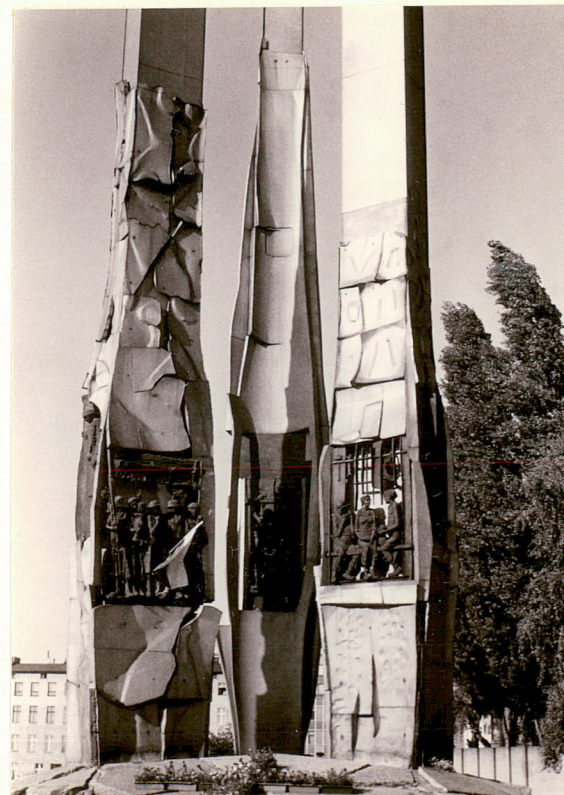
fot. 12 - rzeźba robotnika

fot. 13 - mur z tablicami inskrypcyjnymi

fot. 14 - fragment muru (z fot. 13)

fot. 15 - tablice zawierające 21 postulatów
NSZZ Solidarność z sierpnia 1980 r.

fot. 16 - II brama - widok ogólny

2

3

Wkładkę założył: mgr Iwona Berent IX-XI.1998 r.
(imię, nazwisko, data)

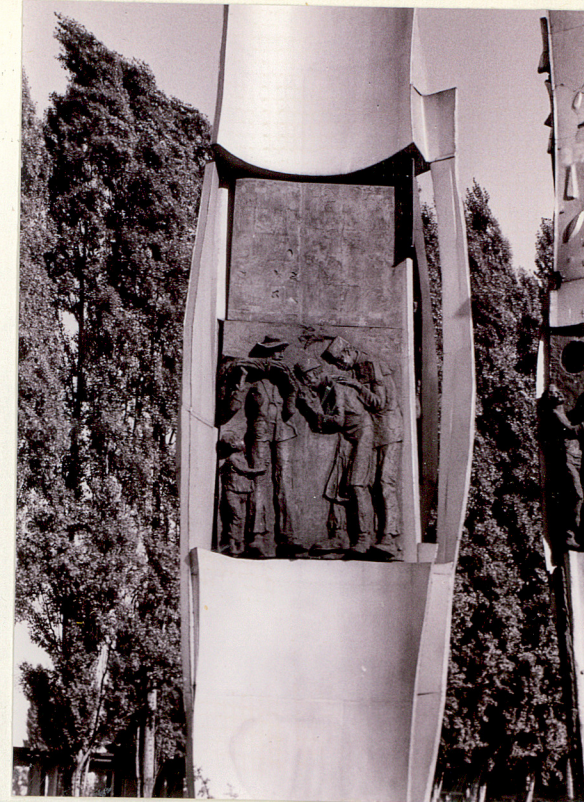
Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Gdańsk

4

5

6

7

8

9

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
GDĄSK	Pomnik Poległych Stoczniovców	fotografie

10

11

12

Wkładkę założył: mgr Iwona Berent IX-XI.1998 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Gdańsk

13

14

15

16